

ЖАНРОВА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

У статті досліджено еволюцію терміна «політична лінгвістика», описано феномен політичного дискурсу та виокремлено підходи до його інтерпретації на підставі інституційних та неінституційних форм спілкування. Систематизовано різні тлумачення понять «політична мова» та «політичний дискурс». Визначено два підходи до аналізу політичного дискурсу: вузький (дискурс політиків) та широкий (форми спілкування, у яких до сфери політики належить хоча б один зі складників: суб'єкт, адресат чи зміст). Схарактеризовано особливості класифікації жанрів політичного дискурсу, виявлено деякі суперечності типологій, що дало змогу вдосконалити класифікаційну схему.

З огляду на основну функцію політичної комунікації – боротьбу за владу – виокремлено такі різновиди політичного дискурсу: інформаційний (тексти, що інформують про політичну ситуацію і не дають їй позитивних чи негативних характеристик); агітаційний (тексти, спрямовані на роз'яснення політики якої-небудь партії чи організації й покликані впливати на суспільну свідомість); комунікативний (тексти, мета яких – безпосереднє спілкування з політиком для розв'язання нагальних проблем). Відповідно до визначених різновидів систематизовано жанри політичної комунікації: політичні статті, договори, протоколи, укази (інформаційний різновид); виступи, промови на мітингах, прес-конференція, інтерв'ю (прямі); білборди, плакати, брошури, буклети, листівки, звернення (непрямі); виступи на радіо, телебаченні (опосередковані) – у межах агітаційного різновиду; консультації, листи громадян, зустрічі політичних лідерів, службове листування (комунікативний різновид).

Ключові слова: політична лінгвістика; дискурс; політичний дискурс; політична комунікація; інституційні форми спілкування; неінституційні форми спілкування; жанри політичного дискурсу; агітаційно-політичний дискурс.

Постановка проблеми. Звернення до комплексного аналізу різних політичних жанрів пов'язане з посиленням зацікавленості питаннями політичного дискурсу. Проблемі дослідження жанрів та специфіки їхнього функціонування присвячено низку розвідок сучасних дослідників. Опис жанрових особливостей політичного дискурсу актуальний у теоретичному плані передусім тому, що дає змогу визначити типові риси, які вможливають зарахування тієї чи тієї форми політичної комунікації до певного жанру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Межа ХХ–ХХІ століть ознаменована появою такого напряму в мовознавстві, як політична лінгвістика, що досліджує мовні ресурси як засоби боротьби за політичну владу й маніпуляції суспільною свідомістю [1, с. 10].

Російські лінгвісти Н. М. Мухарямов та Л. М. Мухарямова кваліфікують її як «субдисципліну на перетині політики і лінгвістики, що досліджує мову політики (мовні аспекти відносин влади) і мовну політику (політико-правовий режим мовного суспільства)» [2, с. 49]. Л. П. Нагорна стверджує, що саме політико-мовні відносини формують предмет політичної лінгвістики [3, с. 49]. Основним задумом політичного дискурсу є потреба адресанта висловити своє бачення дійсності та переконати адресатів у тому, що таке бачення єдино правильне. Водночас мовець може оперувати подіями майбутнього, тому вибір мовних засобів відіграє вирішальну роль. Поява цієї галузі мовознавства також зумовлена посиленням інтересом суспільства до мовної поведінки політиків, зокрема до тих маніпулятивних стратегій, які вони використовують для переконання, спонукання, агітування тощо, адже зв'язок між мовою та політикою очевидний.

Центральною категорією політичної лінгвістики стало поняття політичного дискурсу, що являє собою «будь-які мовленнєві утворення, суб'єкт, адресат, зміст яких належить до сфери політики» [4, с. 23].

Парадигма дослідження поняття «політичний дискурс» охоплює такі напрями: теоретичне обґрунтування дискурсу (А. М. Баранов [5], В. І. Карасик [6] та ін.), лінгвістичний аналіз політичного дискурсу (А. М. Баранов [5], В. З. Дем'янков [7], Л. П. Нагорна [3]) та ін.

З огляду на це логічно проаналізувати різні погляди щодо розуміння терміна «політичний дискурс» та поняттєвої розгалуженості в досліджуваній царині.

Мета статті – зробити аналітичний огляд представлених у мовознавстві підходів до аналізу політичного дискурсу, схарактеризувати особливості класифікації жанрів політичного дискурсу, диференціювати їхні різновиди, систематизувати жанри політичної комунікації відповідно до визначених різновидів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політична лінгвістика бере витoki з кінця 50-х років минулого століття в Німеччині, що було пов'язано з вивченням мови націонал-соціалізму. У 80-х роках функція мови як засобу маніпуляції свідомістю стала об'єктом досліджень американських та західноєвропейських лінгвістів. На теренах колишнього СРСР проблематику політичної лінгвістики актуалізовано лише в 90-і роки.

О. О. Селіванова тлумачить це поняття як «галузь мовознавства, спрямовану на дослідження мовних засобів політичної сфери спілкування, політичної комунікації й маніпулювання, взаємодії мови, ідеології та влади» [8, с. 469–470]. А. П. Загнітко термін «політична лінгвістика» трактує як «сферу лінгвістичних досліджень, предметом яких постає політичний дискурс у сукупності дискурсивних практик, що ідентифікують учасників політичного дискурсу і формують конкретну проблематику політичної комунікації» [9, с. 145].

Дискусійною проблемою сучасної політичної лінгвістики є поняття політичної мови, тому що серед науковців немає загальноприйнятого визначення цього терміна. У літературі поряд із поняттям «політичний дискурс» (О. Й. Шейгал [4], А. М. Баранов [5]) поширені дефініції «агітаційно-політична мова» (А. П. Чудінов [10]), «мова громадської думки» (П. М. Денисов [11]), «політична мова» (О. І. Воробйова [12]). Проте найбільше суперечок виникло стосовно вживання двох термінів – «політичний дискурс» та «політична мова». В. З. Дем'янков використовує поняття концепту «політична мова», виокремлює риси, які для нього характерні, зокрема: термінологічність лексики, особлива структура дискурсу і його реалізації [7, с. 34]. Російські дослідники А. М. Баранов та О. Г. Казакевич переконані, що політична мова – це особлива знакова система, призначена саме для політичної комунікації [13, с. 6]. Л. П. Нагорна зауважує, що терміни «політичний дискурс», «політична комунікація», «політична мова», «мова суспільної думки», «мова публічної сфери» часто вживають як синонімічні. Однак дослідниця пропонує своє визначення політичної мови як сукупності дискурсивних практик, які формують сферу політичної комунікації [3, с. 72]. А. П. Загнітко кваліфікує поняття «політичний дискурс» як «сприйняття політичних новин» [9, с. 210]. Одним із важливих, але недостатньо вивчених аспектів сучасної української політичної комунікації залишається питання визначення різновидів політичного дискурсу.

Із наведених вище дефініцій випливає, що політичну комунікацію кваліфікують як широке поняття, на базі якого реалізовано політичний дискурс. Нам імponує такий підхід, а тому вважаємо за доцільне звернутися до визначення загальних підходів до аналізу політичного дискурсу.

Визначення меж політичного дискурсу ґрунтується на вузькому та широкому розумінні політичної комунікації. Багато науковців вважають політичний дискурс явищем лише публічної сфери. А. М. Баранов, О. Г. Казакевич витлумачують цей феномен як сукупність усіх мовленнєвих актів, використовуваних у політичних дискусіях, а також правил публічної політики, що виникли під впливом певних традицій [13, с. 6].

Голландський лінгвіст Т. ван Дейк трактує політичний дискурс як клас жанрів, обмежений соціальною сферою, а саме політикою. Відповідно жанрами політичного дискурсу постають промови політиків, партійні програми, парламентські дебати, урядові обговорення, тобто ті різновиди, що відображають політичний акт у політичному оточенні [14, с. 42]. У подібних визначеннях відображено вузьке розуміння досліджуваного явища, але водночас його можна вважати традиційним поглядом на політичний дискурс як на форму інституційного дискурсу. Це означає, що висловлення має бути проголошене мовцем, який постає в ролі політика, в інституційній обстановці.

Широкого визначення політичної комунікації дотримується О. Й. Шейгал, яка уводить до її структури як інституційні (тип мовленнєвого акту, що реалізований у межах певного соціального інституту), так і неінституційні (мовленнєві акти, притаманні різним сферам спілкування) форми, у яких до сфери політики належить хоча б один зі складників: суб'єкт, адресат або зміст [4, с. 34]. Визначення політичного дискурсу як сукупності дискурсивних практик, що ідентифікують учасників політичного дискурсу й формують конкретну тематику політичної комунікації, запропонував А. М. Баранов [5, с. 245–246].

За вузького розуміння політичний дискурс обмежений тільки інституційними формами спілкування (інавгураційна промова, указ, звітна доповідь, партійна програма тощо). Натомість широкий підхід спирається на два рівні (інституційний та неінституційний). На нашу думку, політичний дискурс не може бути обмежений лише статусно-орієнтованим спілкуванням (тобто відкритий для всіх членів мовної спільноти, не пов'язаних певними рольовими відносинами, та орієнтований на специфічне використання мови не тільки як засобу контролю й переконання), а й повинен передбачати різні види маніпулювання.

Узявши за основу широке розуміння політичного дискурсу, констатуємо, що, подібно до інших різновидів, політичний дискурс передбачає диференціацію на жанри, які максимально відповідають основним вимогам політичної комунікації – боротьбі за владу: парламентські дебати, промови політичних діячів, голосування. У периферійних жанрах функція боротьби за владу переплітається з функціями інших видів дискурсу, водночас відбувається накладання характеристик різних дискурсів в одному тексті.

Широке розуміння політичного дискурсу слугує підґрунтям деяких сучасних досліджень, зокрема тих, що розкривають його жанрові різновиди. Кожній комунікативній ситуації в політичному дискурсі притаманний певний набір жанрів.

У науковій літературі жанр (фр. *genre*, від лат. *genus (generis)* – рід, вид) витлумачено як різновид функційного стилю, форму мовного спілкування, продиктовану певними умовами побудови композиційно цілісного висловлення. М. М. Бахтін кваліфікує жанр як типovu для конкретної сфери людської життєдіяльності форму побудови висловлень; стандартний каркас, на який мовець нанизує своє повідомлення, керуючись не стільки теоретичним знанням правил спілкування в конкретній сфері, скільки інтуїцією [15, с. 67]. За визначенням В. І. Карасика, жанр – це стандартна мовна форма передавання типізованого змісту [6, с. 22].

У межах політичного дискурсу актуалізовано такі жанри: наказ, політичний документ, лозунг, заклик та ін. Існують різноманітні класифікації жанрів дискурсу. Насамперед виокремлюють усні та письмові жанри. Усна форма (публічний виступ, інтерв'ю, виступ на радіо та телебаченні, прес-конференції, дебати) оформлена на основі риторичних традицій, започаткованих ще в античні часи. Ця форма політичного дискурсу індивідуальна, оскільки за нею стоїть особистість. Письмова форма охоплює не тільки документацію (договори, протоколи), а й пресу (шпальти газет, відведені для розміщення політичної інформації), політичну рекламу (плакати, буклети, зовнішня реклама тощо).

О. Г. Алтунян пропонує таку класифікацію основних жанрів політичної комунікації: реклама, лозунг, листівка, політичні промови, політичні статті, політична публіцистика, інформаційні статті, політичні новини [16, с. 21].

Структуруючи жанровий простір політичного дискурсу, О. Й. Шейгал пропонує такі параметри диференціювання жанрів: 1) інституційність; 2) суб'єктно-адресатні відносини; 3) соціокультурний аспект; 4) локалізація подій [4, с. 41]. Узагальнену систематизацію жанрових різновидів, відповідно до названих вимірів, представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Жанри політичного дискурсу (за О. Й. Шейгал)

Параметри	Жанри
Інституційність	<ul style="list-style-type: none"> – розмови про політику в колі родини; – листівки та графіті; – телеграми й листи громадян, у яких вони висловлюють свою підтримку або протест; – політичний скандал; – прес-конференція; – публічні політичні дискусії; – публічні виступи та промови політичних лідерів; – закони, накази й інші політичні документи; – міжнародні перемовини, офіційні зустрічі керівників держав.
Суб'єктно-адресатні відносини	<i>комунікація між груповими суб'єктами:</i>
	<ul style="list-style-type: none"> – петиція; – звернення; – листівка; – наказ виборцям; – виступи на мітингах; – голосування;
	<i>комунікація між агентами інституцій:</i>
	<ul style="list-style-type: none"> – кулуарне обговорення; – службове листування; – парламентська дискусія; – зустрічі політичних діячів; – доповіді на з'їздах.
Соціокультурний аспект	<ul style="list-style-type: none"> – жанри дискурсу влади; – жанри дискурсу опозиції.
Локалізація подій	<ul style="list-style-type: none"> – ритуальні (інавгураційна промова, традиційне радіо- і телезвернення); – орієнтаційні жанри (консультація, наказ, домовленість, доповідь); – агональні жанри (парламентські дебати, рекламна промова, гасло).

Ще одну жанрову класифікацію пропонує Т. О. Дедушкіна:

- інституційний політичний дискурс (передвиборча агітація, парламентські дебати, офіційні промови, інтерв'ю політичних лідерів та ін.);
- медійний політичний дискурс (тексти, створені журналістами й поширені засобами мас-медіа);
- офіційно-діловий політичний дискурс (тексти для співробітників державного апарату);
- політичний дискурс «пересічних громадян» (листи, адресовані політикам або державним інститутам);
- «політичні детективи», «політична поезія» і тексти політичних мемуарів;
- тексти наукової комунікації, присвячені політиці [17, с. 474–475].

Розуміючи жанр як важливий засіб індивідуалізації тексту, його співвідношення з умовами мовленнєвої діяльності, А. П. Чудінов пропонує такі критерії класифікації жанрів: функційний складник, обсяг інформації, мета висловлення в політичній комунікації [10, с. 89]. Відповідно до цього автор диференціює жанри, які систематизовані в таблиці (див. табл. 2).

Таблиця 2

Жанри політичного дискурсу (за А. П. Чудіновим)

Критерій	Жанрові різновиди
Функційний складник	– ритуальні жанри (інавгураційне звернення, привітання); – орієнтальні жанри (доповіді, укази, договори, угоди); – агональні жанри (лозунг, листівка, виступ на мітингу).
Обсяг інформації	– малі жанри (лозунг, слоган); – середні жанри (виступ на мітингу чи в парламенті, листівка, газетна стаття); – великі жанри (партійна промова, політична доповідь, книга політичної публіцистики тощо).
Мета висловлення в політичній комунікації	– інформативні; – оцінні; – імперативні.

А. Б. Халатян наголошує, що жанри політичного дискурсу, охоплені підструктурами сфери дії, названі як «формування спільної думки й саморепрезентація політика» (прес-реліз, прес-конференція, ток-шоу, інтерв'ю, лекції й участь у конференціях, статті та ін.) і «політична реклама, маркетинг і пропаганда» (передвиборча програма партії, лозунг, передвиборчий виступ, листівки, плакати тощо). Крім згаданих жанрів політичного дискурсу, дослідниця доповнює перелік такими складними жанровими формами, як коментар поточних подій, телевізійні ролики-презентації, теледебати, мітинг, партійний форум, зустрічі з виборцями, інтернет-щоденник, інтернет-прес-конференція [18, с. 74].

Основними жанрами політичного дискурсу боротьби за владу є дебати, публічні промови політиків, гасла та голосування. Центральні жанри охоплюють коментування, обговорення, інтерпретацію, що постають як реакція суспільства на дії політиків. Периферію жанрів політичного дискурсу становлять інтерв'ю, аналітичні статті, мемуари, графіті, карикатури.

У наведених вище типологіях наявні деякі логічні суперечності, а окремі жанри невинуватно потрапляють до кількох груп одночасно. На нашу думку, проблема жанрового диференціювання політичного дискурсу полягає у визначенні його обсягу, оскільки діапазон цього поняття обмежений різними критеріями – тематичними, часовими, соціокультурними тощо. О. Й. Шейгал доцільно зауважує, що основною метою політичної комунікації є інтенційність – боротьба за владу [4]. І хоч ототожнення політичного дискурсу з боротьбою за владу постає однобічним, оскільки не всі жанрові різновиди є конфліктними, проте всі вони орієнтовані на отримання переваги над опонентом. Навіть неконфліктне, на перший погляд, спілкування в політичній сфері орієнтоване на політичне домінування.

Узявши за основу політичної комунікації функцію боротьби за владу, пропонуємо таку класифікацію жанрів політичного дискурсу: інформаційний дискурс (тексти, що інформують і не надають позитивних чи негативних характеристик політичній ситуації, діячеві чи організації; їм притаманна точність, стилістична стриманість, конкретність й об'єктивність інформації), агітаційний дискурс (тексти, спрямовані на роз'яснення політики якої-небудь партії чи організації; їх використовують із метою впливу на

суспільну свідомість), комунікативний дискурс (тексти, мета яких – безпосереднє спілкування з політиком для розв’язання нагальних проблем).

Докладну жанрову диференціацію узагальнено в таблиці 3.

Таблиця 3

Жанрова диференціація політичного дискурсу

Різновиди політичного дискурсу	Жанри
Інформаційний	політичні статті, договори, протоколи, укази.
Агітаційний	- прями: виступи, промови на мітингах, прес-конференція, інтерв’ю; - непрямі: білборди, плакати, брошури, буклети, листівки, звернення; - опосередковані: виступи на радіо, телебаченні.
Комунікативний	консультації, листи, зустрічі політичних лідерів, службове листування.

Отже, у лінгвістиці термін «політичний дискурс» трактують у двох значеннях: вузькому (дискурс політиків) та широкому (форми спілкування, у яких до сфери політики належить хоча б один зі складників: суб’єкт, адресат або зміст). Оскільки основною метою політичної комунікації є боротьба за владу, успіх якої залежить від підтримки більшості населення, цей критерій було обрано основним для виокремлення жанрів політичного дискурсу. Для досягнення політичного домінування політикові необхідно спочатку поінформувати виборців, потім заігувати, тобто вплинути на свідомість і настрої електорату за допомогою різних засобів (преса, виступи, звернення) і створити комунікативний зв’язок через безпосереднє спілкування. Саме ці етапи й лягли в основу запропонованої класифікації жанрів політичного дискурсу.

Перспективу подальших наукових пошуків убачаємо в обґрунтуванні доцільності виокремлення агітаційно-політичного дискурсу як різновиду політичної комунікації.

Список використаної літератури

1. Будаев Э. В. Современная политическая лингвистика / Э. В. Будаев, А. П. Чудинов. – Екатеринбург : УрГПУ, 2006. – 267 с.
2. Мухарямов Н. М. Политическая лингвистика как научная дисциплина / Н. М. Мухарямов, Л. М. Мухарямова // Политическая наука. – 2002. – № 3. – С. 44–49.
3. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / Л. П. Нагорна. – К. : Світогляд, 2005. – 315 с.
4. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса / Е. И. Шейгал. – Волгоград : Перемена, 2000. – 431 с.
5. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику : учеб. пособие / А. Н. Баранов. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 360 с.
6. Карасик В. И. Язык социального статуса / В. И. Карасик. – М. : Ин-т языкознания РАН ; ВГПУ, 1992. – 330 с.
7. Демьянков В. З. Политический дискурс как предмет политологической филологии / В. З. Демьянков // Политический дискурс: история и современные исследования : Сборник научных трудов. – М. : ИНИОН РАН, 2002. – 184 с.
8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
9. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : у 4 т. / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2012. – Т. 2 – 350 с.
10. Чудинов А. П. Политическая лингвистика : учебное пособие / А. П. Чудинов. – М. : Флинта ; Наука, 2006. – 254 с.
11. Денисов П. Н. Язык русской общественной мысли конца XIX первой четверти XX в. / П. Н. Денисов. – М. : МАЛП, 1998. – 185 с.
12. Воробьева О. И. Политическая лингвистика. Современный язык политики / О. И. Воробьева. – М. : ИКАР, 2008. – 296 с.

13. Баранов А. Н. Парламентские дебаты: традиции и новации / А. Н. Баранов, Е. Г. Казакевич. – М. : Знание, 1991. – 42 с.
14. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк : пер. с англ. / сост. В. В. Петрова; под ред. В. И. Герасимова; вступ. ст. Ю. Н. Караулова и В. В. Петрова. – М. : Прогресс, 1989. – 310 с.
15. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1979. – 424 с.
16. Алтунян А. Г. Анализ политических текстов : учебное пособие / А. Г. Алтунян. – М. : Университетская книга ; Логос, 2006. – 384 с.
17. Дедушкина Т. А. Жанровое пространство политического дискурса / Т. А. Дедушкина // *Studia Linguistica : Збірник наукових праць*. – Вип. 5. Частина 2. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – С. 472–477.
18. Халатян А. Б. Предвыборный дискурс / А. Б. Халатян // *Политическая наука*. – Екатеринбург : Урал. гос. пед. ун-т, 2011. – Вып. 2 (36). – С. 181–188.

References

1. Budaev, E. V. & Chudinov A. P. (2006). *Modern political linguistics*. Ekaterinburg : Ural State Pedagogical University (in Russ.)
2. Muharyamov, N. M. & Mukharyamova L. M. (2002). Political linguistics as a scientific discipline. *Politicheskaya nauka (Political science)*, 3, 44–49 (in Russ.)
3. Nagorna, L. P. (2005). *Political speech and language policy: the range of possibilities of political linguistics*. Kyiv: Outlook (in Ukr.)
4. Sheigal, E. I. (2000). *Semiotics of political discourse*. Volgograd: Change (in Russ.)
5. Baranov, A. N. (2001). *Introduction to applied linguistics: tutorial*. Moscow: Editorial URSS (in Russ.)
6. Karasik, V. I. (1992). *Language of social status*. Moscow : Institute of Linguistics RAS; VGPU (in Russ.)
7. Demyankov, V. Z. (2002). Political discourse as a subject of political science Philology. *Politicheskii diskurs: istoriya i sovremennye issledovaniya (Political discourse: history and modern studies)*. Moscow: INION RAS (in Russ.)
8. Selivanova, O. (2006). *Modern linguistics: the terminology encyclopedia*. Poltava: Environment-K (in Ukr.)
9. Zagnitko, A. P. (2012). *Dictionary of modern linguistics: concepts and terms* : [in 4 vol.]. Donetsk: DonNU. T. 2. (in Ukr.)
10. Chudinov, A. P. (2006). *Political linguistics: tutorial*. Moscow: Flint; Science (in Russ.)
11. Denisov, P. N. (1998). *Language of Russian social thought of the late XIX the first quarter of the XX century*. Moscow: MALP (in Russ.)
12. Vorobyova, O. I. (2008). *Political linguistics. Modern language of politics*. Moscow: IKAR (in Russ.)
13. Baranov, A. N. & Kazakevich E. G. (1991). *Parliamentary debates: traditions and innovations*. Moscow: Knowledge (in Russ.)
14. Dijk, T. A. van (1989). *Language. Knowledge. Communication*. Moscow: Progress (in Russ.)
15. Bakhtin, M. M. (1979). *Aesthetics of verbal creativity*. Moscow: Art (in Russ.)
16. Altunyan, A. G. (2006). *Analysis of political texts*. Moscow: University book; Logos (in Russ.)
17. Dedushkina, T. A. (2011). Genre space of political discourse. *Studia Linguistica (Studia Linguistica)*, 5. 2, 472–477. Kyiv: Publishing and printing center «Kyiv University» (in Russ.)
18. Khalatyan, A. B. (2011). Pre-Election discourse. *Politicheskaya nauka (Political science)*, 2 (36), 181–188. Ekaterinburg: Ural State Pedagogical University (in Russ.)

Shylo Svitlana Borysivna,

Postgraduate Student of the Department Ukrainian linguistics and applied linguistics, Cherkasy National University of Bohdan Khmelnytskyi
e-mail: ssb89@ukr.net

GENRE DIFFERENTIATION OF POLITICAL DISCOURSE

Abstract. Introduction. *Appeal to complex analysis of various political genres is due to increased interest in questions of political discourse. The creation of an exhaustive classification of the genre system that is dynamic and colorful needs the research attention.*

Purpose. *The purpose of this article is to make an analytical review which presented in the linguistics approach to the analysis of political discourse, to characterize the features of classification of genres of political discourse, to differentiate their varieties, organize genres of political communication in accordance with certain varieties.*

Results. *The evolution of the term «political linguistics» was investigated, described the phenomenon of the political discourse and the approaches to its interpretation on the basis of institutional and uninstitutional forms of communication. The different interpretation of the concepts «political speech» and «political discourse» were systematized. Two approaches to the analysis of political discourse: narrow (discourse of politicians) and wide (forms of communication in which the*

policy applies, at least one of the components: subject, recipient or content) were identified. The features of classification of genres of political discourse were characterized, some contradictions typologies, which gave the opportunity to improve the classification scheme revealed.

Given the basic function of political communication – the struggle for power, allocated such kinds of political discourse: information (texts intended to inform, not giving any positive or negative characteristics of the political situation, the worker or the organization); campaign (text to further clarify the policy of any political party or organization designed to influence public consciousness); communicative (texts, whose purpose is direct contact with a politician for solutions to pressing problems). According to certain systematic varieties of genres of political communication: political articles, treaties, protocols, orders (information kind); performances, speeches at rallies, press conference, interview (direct); beat-boards, posters, brochures, booklets, leaflets, treatment (indirect); performances on radio, television (indirect) – in the range of campaign types; consultations, letters of citizens, meetings of political leaders, official correspondence (communication type).

Originality. *The originality of scientific research is to perfected the typology of genres of political discourse according to selected species: information, advocacy and communication.*

Conclusion. *It is concluded that the lack of a generally accepted classification of genres of political discourse, there are many approaches to the study of genre forms causes the appearance of some types of logical contradictions, which makes the identity certain genre of species in several groups simultaneously. The main criterion for the selection of genres of political discourse defined the purpose of political communication – the struggle for power. To achieve the political domination of the policy, you must first inform voters, then to persuade and establish a communicative relationship through direct communication. These stages formed the basis of the proposed classification of genres of political discourse. The prospect of the further scientific researches we see in the rationale for the selection of agitation and political discourse as a form of political communication.*

Keywords: *political linguistics; discourse; political discourse; political communication; institutional communication; uninstitutional forms of communication; genres of political discourse; propaganda and political discourse.*

*Надійшла до редакції 01.12.16
Прийнято до друку 19.12.16*